

Kronika mesta Martin je písaná v zmysle zákona Národnej rady SR č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení, ako aj VZN č. 73 o kronike mesta Martin. Jej základná štruktúra zodpovedá Príručke pre obecných školských kronikárov a iných nadšencov pre dokumentáciu regionálnej alebo rodinnej histórie Agáty Krupovej, vydanou Regionálnym vzdelávacím centrom v Prešove v roku 2013 so zachovaním princípov publikovanému návodu Ladislava Jasenáka (Príručka pre kronikárov, Martin 1995), vydanom Muzeálnou slovenskou spoločnosťou, ktorá v roku 1993 obnovila svoju činnosť a krátko potom prevzala aj iniciatívu v pomoci kronikárom.

V zmysle všeobecne záväzného nariadenia mesta Martin č. 73 o kronike mesta Martin, koncept kroniky posúdila komisia kultúry Mestského zastupiteľstva v Martine.

Jazyková korektúra: Mgr. Alena Mrenicová

Technická spolupráca: Mgr. Milan Matuška

Tlač: MsÚ v Martine

Väzba: TLAČIAREŇ P+M, s.r.o., Turany

Martin, október 2021

© PhDr. Katarína Tomášová

Kronika (ani ako celok, ani jej časti) nesmie byť kopírovaná alebo inak rozmnožovaná bez písomného súhlasu kronikárky.

Životopis kronikárky	7
Úvod	9
Demografické údaje, narodenia, úmrtia, jubileá	12
I. Z VEREJNÉHO ŽIVOTA	15
I.1. Samospráva mesta	16
I.1.1. Zo zasadnutí poslancov mestského zastupiteľstva	31
I.1.2. Z činnosti radnice a MsÚ	32
I.1.2.a. Hospodárenie mesta - záverečný účet mesta 2020	33
I.1.3. Mestské časti	34
I.1.4. Z medzinárodných aktivít mesta	35
I.1.5 Mestské oslavy	38
I.1.5.a. Mestské oslavy, sviatky a slávnostné udalosti.	38
I.1.5.b. Dni mesta Martin, Dni sv. Martina a udelenie verejných uznaní a ocenení.	40
I.1.5.c. Prehľad mestských ocenení	47
I.1.6. Z činnosti mestskej polície	49
I.1.7. Z činnosti mestského a dobrovoľného hasičského zboru.....	56
I.2. Štátna správa	58
I.2.1. Z činnosti Okresného riaditeľstva Policajného zboru SR v Martine	65
I.2.2. Z činnosti jednotiek Armády SR.....	67
I.2.3. Z činnosti Okresného riaditeľstva hasičského a záchranného zboru v Martine.	69
Horská služba Veľká Fatra	70
I.3. Parlamentné voľby 2020	71
II. Z HOSPODÁRSKEHO ŽIVOTA	73
II.1.1. Výstavba, projekty a investičné akcie.....	73
II.1.2. Riešenie bytovej otázky v meste.....	76
II.1.3. Doprava v meste	80
II.2. Z činnosti priemyselných firiem a ich podiel na živote mesta a jeho rozvoji	82
II.2.1. Voda a teplo	88
III. ZO ŠKOLSTVA	94
III.1. Materské školy	102
III.2. Základné školy	104
III.3. Základné umelecké školy	108

III.4. Centrá voľného času	110
III.5. Jazykové školy (JŠ)	112
III.6. Stredné odborné školy a gymnáziá.....	114
III.7. Vysoké školy	115
IV. Z KULTÚRY A UMENIA.....	121
IV.1. Národné inštitúcie	125
IV.1.1. Z činnosti Matice slovenskej	125
IV.1.2. Z činnosti Slovenskej národnej knižnice.....	131
IV.1.3. Národný cintorín.....	133
IV.1.4. Z činnosti Slovenského národného múzea	134
IV.2. Z činnosti Slovenského komorného divadla	136
IV.3. Z činnosti Turčianskej galérie.....	140
IV.4. Výstavy, expozície, ostatné dianie v kultúre	143
IV.5. Turčianske kultúrne stredisko	145
IV.6. Tanec a hudba.....	149
IV.7. Kniha a knižná kultúra, Turčianska knižnica.....	153
IV.8. Z činnosti regionálnych médií, film, fotografia.	155
V. Z CIRKEVNÉHO ŽIVOTA	162
VI. ZO ZDRAVOTNÍCTVA	164
VII. Z OBLASTI SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI	167
VII.1. Sociálna politika mesta Martin	167
VII.2. Iné zariadenia sociálnych služieb na území mesta.....	172
VIII. ZO ŠPORTU A TELESNEJ VÝCHOVY	185
VIII.1. Mestské akcie v oblasti športu, mládež	185
VIII.2. Udelenie ocenení športovcom mesta za rok 2020	189
VIII.3. Správa športových zariadení mesta Martin	194
VIII.4. Zo športového diania v meste.....	198

IX. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE, KOMUNÁLNE SLUŽBY, EXTRÉMY POČASIA, MIMORIADNE UDALOSTI	202
IX.1. Životné prostredie	202
IX.1.a. Ovzdušie	203
IX.1.b. Odpadové hospodárstvo.	209
IX.1.c. Zeleň	212
IX.1.d. Veterinárna asanácia a útulok zvierat.....	213
IX.2. Komunálne služby	213
IX.3. Extrémy počasia	219
IX.4. Mimoriadne udalosti a zaujímavosti.	221
IX.4.1. Pandémia COVID – 19 v Martine.....	222
IX.4.2. Kauza „Hurbanka“	228
X. ZÁVER	229
Zoznam použitých skratiek.....	230
Zoznam použitých značiek.....	234
Pramene	234
Sprievodná dokumentácia:	234
Menný register	235

Úvod

Kronika mesta Martin za rok 2020 ponúka prehľad najdôležitejších udalostí v meste, kde je odzrkadlené celoročné úsilie mestského úradu, organizácií mesta a predstaviteľov mesta. Spomeňme na úvod aspoň niektoré z týchto udalostí.

V roku 2020 sa život v meste prispôbil celosvetovej pandémie koronavírusu SARS – CoV – 2, ktorá bola v Martine prvý krát zaznamenaná v marci. Pandémia zasiahla všetky oblasti života, čo je zaznamenané v tomto zápise kroniky.

K 31.12.2020 žilo v meste Martin 52 582 obyvateľov. Medziročný úbytok Martinčanov k 31.12. 2020 bol 478 (v roku 2012 to bolo 376, v roku 2013 až 534, v roku 2014 to bolo rekordných 536, v roku 2015 to bolo 444, v roku 2016 počet obyvateľov klesol o 411 a v roku 2017 to bolo o 410 obyvateľov menej, v roku 2018 o 414 obyvateľov menej a v roku 2019 o 476 obyvateľov menej. Za posledných deväť rokov klesol počet obyvateľov o 4 079, čo je priemerný ročný pokles 453, pokiaľ bude počet obyvateľov klesať týmto tempom aj naďalej, tak o šesť rokov klesne počet obyvateľov v našom meste pod 50 000, čo sa odzrkadlí vo viacerých samosprávnych oblastiach. Natalita sa oproti predchádzajúcemu roku opäť znížila a to o 10 narodených detí, mortalita naopak opäť stúpila a to o 26 úmrtí. Počet obyvateľov mesta sa už dlhodobo každoročne znižuje. Aj toto spôsobilo to, že už od roku 2017 mesto Martin nie je ôsmym, ale deviatym najväčším mestom na Slovensku. Počet sobášov klesol až o 63 (v roku 2019 bol medziročný pokles 11), čo bolo spôsobené najmä opatreniami súvisiacimi s pandemiou COVID – 19 a počet obyvateľov v produktívnom veku klesol o až o 618 (v predchádzajúcom roku bol medziročný pokles 168).

Rok 2020 bol druhým volebným rokom primátora mesta Jána Danka, podľa ktorého z ekonomického hľadiska, určite nepatril medzi úspešné. Mesto dosiahlo po dlhej dobe schodok vo výške takmer 68 000 EUR, po čo sa podpísala aj pandémia. Mesto však opravilo cesty, chodníky a mosty v celkovej hodnote 1 700 000 EUR, spustilo 30 investičných zámerov v hodnote 4 132 489 EUR. Začal sa budovať Športpark Pltníky i cyklochodník do Tomčian. Mesto Martin taktiež založilo Sociálny podnik. V roku 2020 došlo k zmene vo funkcii prednostu mestského úradu. Preskupilo sa aj postavenie politických klubov v mestskom zastupiteľstve, došlo k personálnym

zmenám v komisiách aj mestskej rade. V mestskej rade sa znížil počet poslancov z desať na deväť.

V oblasti kultúry v meste Martin, ako centra slovenskej kultúry, sa z dôvodu protipandemických opatrení zrealizovalo len niekoľko podujatí a osláv, neboli organizované ani tradičné pamätné a slávnostné udalosti, ako sú Dni sv. Martina.

V školskom roku 2020/2021 počet detí v materských školách zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, ako aj v cirkevných a súkromných v materských školách po niekoľkých rokoch po prvý krát klesol. V základných školách u všetkých zriaďovateľov naopak stúpol.

Čo sa týka bezpečnosti a poriadku možno konštatovať, že Mestská polícia Martin vyšla v ústrety občanom mesta, pokračovala v preventívnych programoch a vykazovala pozitívne štatistické výsledky.

Podľa vyjadrenia Okresného riaditeľstva policajného zboru SR v Martine, bola bezpečnostná situácia v tomto služobnom obvode v roku aj v roku 2020 stabilizovaná.

V priebehu roka vplyvom nepriaznivej ekonomickej situácie v spojitosti s pandémiou COVID – 19, krízovým stavom a prijatými protiepidemiologickými opatreniami došlo k nárastu evidovaných uchádzačov o zamestnanie o neuveriteľných 77,09 %. V roku 2020 došlo vzhľadom na výsledok parlamentných volieb k výmene riaditeľov vo všetkých štátnych inštitúciách.

Tieto aj iné udalosti sú detailnejšie opísané v texte tohtoročného zápisu kroniky Mesta Martin, ktorý má 239 strán. Okrem nich sú v nej aj mnohé iné udalosti z verejného, hospodárskeho, spoločenského, športového, či kultúrneho života. Martin sa žiaľ dostal do povedomia celoslovenskej verejnosti v súvislosti s výberovým konaním na pozíciu riaditeľa základnej školy na Ul. Hurbanova.

Kronika nie je písaná podľa časovej chronológie, ale v členení na jednotlivé oblasti podľa obsahu. V závere kroniky je uvedený zoznam zdrojov, z ktorých bolo pri jej písaní čerpané, menný register i zoznam použitých skratiek. Súčasťou kroniky je aj jej sprievodná dokumentácia, ktorá obsahuje 5 príloh. Súčasťou sprievodnej dokumentácie sú aj výstrižky z novín a časopisov, z ktorých väčšina je uvedená v texte s označením zdroja informácie. Základným printovým zdrojom na získanie

informácií bol týždenník MY Turčianske noviny, ktorý vychádzal spravidla v utorok. Súčasťou sprievodnej dokumentácie sú aj výtlačky periodika Martinské noviny, ktoré v roku 2020 začalo vydávať mesto.

Kronika má faktický a výpovedný charakter a vytvára celkový obraz o našom meste Martin.